

How Uncomfortable Are you obligated to be to NOT do a Mitzva?

Source

מסכת שבת י"א עמוד א' - ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: כל חולי, ולא חולי מעים. כל כאב נהוא ההולך וצא, כגון כאב שן, כאב מכה, ולא כאב לב. כל מיחושנחששא בעלמא לפי שעה, וקלן, ולא מיחוש ראש. כל רעה, ולא אשה רעה.

הסבר הרב עובדיה [חזון עובדיה א/ד] - דהוי כחובל בעצמו שהוא אסור מן התורה, כמו שכתב בשו"ת הרשב"א [סימן תרי"ו] וכן כתב הבית יוסף [סימן רל"ו] בשם הר"ן. **רא"ש** [ברכות ג/א] - מדאמר **בירושלמי** רבי יוחנן לא הוה מנח תפילין אלא מפסחא לפסחא, והוה חזיק רישיה מפסחא ועד עצרת. ופי'; ר' יוחנן היה חושש בראשו מקרירות. לכך לא היה רשאי להניח תפילין אלא פעם אחת בשנה. ועל אותו פעם בלבד היה צריך לחגור ראשו ולעטפו מפסח ועד עצרת.

מסכת נדרים דף מ"ט עמוד ב' - אמרה ההיא מטרוניתא **לרבי יהודה**: "מורה ורוי!" אמר לה: הימנותא בידא דההיא איתתא; אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא, **וחוגרני צידעי מן הפסח עד העצרת**. אלא "חכמת אדם תאיר פניו". **ירושלמי, מסכת שקלים ג/ב** - **רבי יונה**: כד הוי שתי ארבע כסי דפסחא = הוי חזיק רישא עד חגא.

שו"ת הרשב"א [א/רל"ח] - מי שאינו שותה יין כל השנה מפני שמזיקו או שנאו; מהו שיעשה כל הסדר על הפת?....מסתברא ... **צריך לדחוק את עצמו ולשתות**, וכדעבד **רבי יהודה** ... וכרבי **יונה** ...

שולחן ערוך [או"ח תע"ב/ב] - מי שאינו שותה יין מפני שמזיקו או שנאו **צריך לדחוק עצמו ולשתות לקיים מצות ארבע כוסות**

ר' יוסף מהוכשטאט [תלמיד "התרומת הדשן", 1420-

1490, לקט יושר עמ' פ"ה] - דאפשר לא היה כואב

ומחליש להם כ"כ ביותר לר"י פעם אחת בשנה, וכן לר' יונה, אבל מי שנפשו נעשה אנושה... כה"ג לא מחייבי, וראיה מר"י כל השנה שלא חש לח' עשה בכל יום אלי ע"י מדתו כך היה שאם היה מניח יותר מפ"א בשנה היה גופו אנוש והיה חושש לסכנה

שו"ת מהר"ם שיק¹ [או"ח ר"ס] - מי שסכנה לו

לאכול מצה ומרור... פשוט דאינו רשאי

לאכול... מכל מקום... דכל שנהנה ממנו

בשעתו, אף על גב שלאחר זמן מזיק לו,

מיקרי "אכילה ושתייה", ... ואם כן, אם אין

בו חשש סכנה, אפילו מזיק לו,

שפיר מחוייב לאכול

משנה ברורה [תעי"ב/לי"ה] - שמצטער בשתייתו

וכואב בראשו מזה, ואין בכלל זה כשיפור

למשכב מזה

משנה ברורה בשם החק יעקב² [תעי"ג/מ"ג] - ומי

שהוא חולה או איסטניס מותר לו ליקח

מאיזה מין שערב עליו ביותר... ואם ג"ז

א"א לו מפני בריאותו עכ"פ יאכל מעט או

ילעוס בפיו לזכר טעם מרירות אך לא יברך

ע"ז

הוספת שער הציון [שם ס"א] - אבל אם אינו

נוגע לו לבריאותו, ראוי לו לדחוק עצמו בכל

יכולתו אף שקשה לו, כדי לקיים מצות

חז"ל

הרב אלחנן וסרמן [קובץ שעורים, ב/מ"ו] - בתשובות

הגאונים... וצ"ע, דלפי"ז חולה ומשמשי

פטורין מכל המצוות? ומסוכה לכאורה אין

ראיה, דהתם טעמא מתשבו כעין תדורו, ...

הרמ"א [או"ח תרצ"ב/ד] בשם תה"ד [ק"ט] - אבל

אסור לאכול קודם שישמע קריאת המגילה,

אפי' התענית קשה עליו

תשובות הגאונים [נ"י] - וחולה שאין יכול להתפלל = יקרא ק"ש ויתפלל אפילו

מיושב. ואם כבד עליו החולי הוא ומשמשי פטורין דגמרי' לה מסוכה (סוכה כו א)

דחולה ומשמשי פטורין. מצטער הוא (פטור) ומשמשי חייבין.

שו"ת הרדב"ז [בתרפ"ז] - על מה שנהגו להסתפר בראש חדש אייר... אנה

עבידנא עובדא בנפשאי ואני מסתפר כל חדש ניסן ור"ח אייר וכן נהגו רוב

העולם! ... דאפילו לדידן שאין אנו נוהגין אסור התספורת אלא עד ל"ג לעומר = מ"מ ר"ח

אינו בכלל האיסור כיון שהוא אסור בהספד ובתענית... (2) תו איכא טעמא דאיכא צער

בגידול השיער למי שרגיל להסתפר ולא עדיף האי מנהגא ממצות עשה של

סוכה דק"ל מצטער פטור

שו"ת בשמים "ראש" [הרב שאול ברלין, 1794-1740, צ"ד] - רבי יוחנן מדת חסידות הוא

דעביד... דהתורה לחיים ניתנה ואין זה דרכי נעם, ועוד דהאי נמי מצווה

גדולה להברות גופו מכל חולי, ועוסק במצווה הוא ופטור משאר מצוות.

שו"ת בנין שלמה [ר' שלמה הכהן מוילנא, 1827-1905, מ"ז] - מהא דמבואר בשו"י או"ח סי'

תרנ"ו דאינו מחוייב ליתן כל ממונו בשביל מ"י, ואפשר דיש ללמוד מזה ד"ה

דאינו מחוייב להכניס עצמו בצער וחולי בשביל מ"ע דהא צער הגוף וחולי

עדיפא לאנשי מממונא,

שו"ת אבני נזר [יו"ד שכ"א] - ילד הנולד ברגל עקום. ורופא מומחה אומר, שיש

אופן ליישב הרגל ע"י גופסין כל עוד שהעצמות הילד רכים. ואם ימולו אותו

קודם, יתקשו העצמות ולא יהי אפשר אח"כ ליישב הרגל. אך אם יעשו

האפיראציע (גופסין) = עתה יוחלש ע"י הילד, ולא נוכל למולו ביום ח'. אם

מותר לעשות האפיראציע לדחות המילה בזמנו... תשובה... הדבר ברור

דמותר לעשות האפיראציע, דמ"ע אינו מחוייב לבזבז עלי' הון רב (כדאיתא

באו"ח סי' תרנ"ו בהגה - ומי שאין לו אתרוג, או שאר מצוה עוברת, א"צ לבזבז עליה הון

רב, וכמו שאמרו: המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, אפילו מצוה עוברת ודוקא מצות עשה,

כ"ש שלא יהי הילד בעל מום:

שולחן ערוך [יו"ד שפ"א/ג] - וכן מאן דאית ליה ערבוביא ברישיה, מותר לחוף ראשו

בחמין, דלא גרע מ"אסטניס", שמותר לרחוץ כל גופו. ולא כל מי שאמר:

"אסטניס אני" מתירין לו. אלא דוקא שהוא ידוע שהוא אסטניס ומתנהג

בנקיות, ואם לא ירחץ יצטער הרבה ויבא לידי מיחוש.

שולחן ערוך [או"ח תרצ"ב/ד] - מי שהוא אנוס קצת ואינו יכול לילך לב"ה, וצריך

להמתין עד אחר שקראו הקהל, וקשה עליו לישב בתענית כ"כ = יכול לשמוע

קריאתה מבע"י מפלג המנחה ולמעלה.

משנה ברורה [תרצ"ב/ט"ז] - ואם הוא אדם חלוש והשהייה יזיק לבריאותו ויכול

לבוא לידי חולי וטעימה מעט אינו מספיק לו נראה דשרי לאכול

¹ ר' משה שיק, 1807-1879, תלמיד החת"ס בפרשבורג, רבה של ירג'ין הסמוכה לפרשבורג, חוסט, מראשי הלוחמים נגד הרפורמים.

² ר' יעקב ריישר, 1670-1733, פראג, אנסבך, ורמייזא, ומץ.